

вегетаційний період, що впливає на вчасне отримання сходів та сприятливих умов для кущення рослин.

Отже, оптимальним строком сівби пшениці м'якої озимої сорту Місія одеська по чорному пару слід вважати період з 30 вересня по 10 жовтня, коли рослини наберуть суму ефективних температур 214–158 °С, а тривалість осінньої вегетації становитиме 63–53 доби. У роки з пізнім припиненням осінньої вегетації сівбу пшениці можна подовжити і до 20 жовтня.

УДК 634.22:631.526.32:631.541.1:632.111.5

Кривошопка В. А.

*Інститут садівництва НААН, вул. Садова, 23, м. Київ, 03027, Україна,
e-mail: v.kryvoshapka@ukr.net*

МОРОЗОСТІЙКІСТЬ СОРТО-ПІДЩЕПНИХ КОМБІНУВАНЬ СЛИВИ (*PRUNUS DOMESTICA* L.)

Однією з найважливіших господарсько-біологічних ознак плодovих культур, що визначає ареал їх поширення та виробниче значення, є морозостійкість. Будучи недостатньою вона стримує розповсюдження будь-якого сорту, яким би привабливим він не був за якістю плодів. Тому актуальною є перевірка цієї властивості сорто-підщепних комбінувань сливи.

Для цього в холодові періоди 2011–2016 рр., у фази глибокого та вимушеного спокою, було проведено лабораторні дослідження пошкодження тканин приростів і бруньок низькими температурами дев'яти сорто-підщепних комбінацій. Вивчали сорти сливи 'Ода', 'Стенлей', 'Богатирська', щеплені на підщепи алича (насінева), ВВА-1 та Евріка (вегетативно розмножувані) в насадженні, закладеному у 2008 році.

Потенційну морозостійкість визначали методом проморожування в лабораторії фізіології рослин і мікробіології Інституту садівництва НААН. Однорічні прирости з бруньками проморожували в холодильній камері CRO/400/40, що дозволяло охолоджувати зразки до температури мінус 40 °С. Проморожування виконували шляхом поступового зниження температури (5 °С на годину) до мінус 25, мінус 30 і мінус 35 °С. Ступінь морозного пошкодження тканин оцінювали за інтенсивністю їх побуріння на окремих поперечних анатомічних зрізах на основі мікроскопного аналізу за шестибальною шкалою (від 0 до 5 балів).

Лабораторний метод дає можливість обирати температурний режим для визначення стійкості об'єктів, моделювати вплив низьких негативних і змінних температур, які притаманні певній садівничій зоні вирощування плодovих, і за порівняно короткий період, протягом одного зимового сезону, отримати достатній набір експерименталь-

них даних з необхідною повторюваністю, при цьому в контрольованих умовах у будь-який проміжок часу, коли рослини знаходяться на різних етапах спокою або фазах вегетації. На основі результатів, досягнутих за допомогою цього методу, можна розробляти рекомендації для інтродукції рослин, які вивчаються, у більш північні зони.

Результати показали, що при температурах проморожування мінус 25 і мінус 30 °С в більшості сорто-підщепних комбінувань ушкодження тканин пагонів критичними не були. Пошкодження генеративних бруньок за мінус 25 °С також не досягали критичного рівня, водночас при мінус 30 °С вони були досить сильні (2,6–3,1 бала). За такої температури при належному догляді рослини відновлюються після стресового стану, але втрати врожаю будуть значні. За мінус 30 °С найстійкішими виявились 'Ода' на насінневій підщепі (сумарний бал ушкодження тканин 18,0, бруньки – 2,2), 'Стенлей' на насінневій (відповідно 19,4 і 2,7 бала) та 'Богатирська' на ВВА-1 (20,0 і 2,6 бала). Однак 'Ода' на ВВА-1 не поступалася за рівнем стійкості перед контролем та іншими сортами на цій підщепі (відповідно 20,0 і 2,6 бала).

В середньому за роки досліджень найбільш чутливими за проморожування до мінус 25 і мінус 30 °С були бруньки сортів, які вивчалися, на підщепі Евріка.

При температурі проморожування мінус 35 °С у значної частини сорто-підщепних комбінацій сумарний бал пошкодження тканин пагонів був високий (від 30,0 до 35,5). Ушкодження бруньки теж були значні (від 3,5 до 4,0 балів). За цієї температури відмічено критичні пошкодження всіх тканин (кора, камбій, деревина, серцевина) верхівки пагона (3,3–4,0 бала).

В цілому за комплексною оцінкою сорто-підщепних комбінувань сливи у лабораторних умовах високою морозостійкістю характеризувалися: 'Ода', щеплена на насінневій підщепі та на ВВА-1, 'Стенлей' та 'Богатирська' на ВВА-1.

УДК 631.53.01:633.15:631.811.98:631.67 (477.72)

Марченко Т. Ю., Лавриненко Ю. О., Боровик В. О., Забара П. П.

Інститут зрошуваного землеробства НААН, смт Наддніпрянське, м. Херсон, 73483, Україна, e-mail: tmarchenko74@ukr.net

ВПЛИВ РІСТРЕГУЛЮЮЧОГО ПРЕПАРАТУ РЕТЕНГО ТА ГУСТОТИ СТОЯННЯ РОСЛИН НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ФОРМ КУКУРУДЗИ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ

Дослідження, спрямовані на удосконалення елементів агротехнології, відповідності застосування регуляторів росту до біологічних особливостей батьківських форм кукурудзи різних груп ФАО, є акту-